

վալը հազարերի հազարնուա Ձաթը հազարերի փառիչահիսյէ պիր գըթա միւզաքերէ թագաթիմ իթտիրերէք, նէ տերէ՝ ճէլէրոտէ մէճրուհ պիր հալտէ պուլուն, տուղուն արգ ու իֆատէ իյլէտիրի վէ անգորիպ պաշգա պիր միւզաքերէ տա հա թագաթիմիյէ, լազըմ կէլէն թէտապի եախոտ իսրահաթը տախի պէտան ու իպրաղ իյլէյէճէկի օղուհմուշ տուր :

— Կէլէն կիւնլէր, Էնգարէ, վէ Գայ, տերիյէ հազարնուա սէջլէնտիրի կիպի, Ատանա հազարնուա տախի պազը ույղունսուզ հարէքթէլէր իշիտիրիյէ իտի :

Ձանն իտերիզ քի, քեաֆթէյի թէվաթուրա սէպէպլոյէթ, տիրնքի էթօալտա տերմ իտիրէն պիր գըթա Ատանա մէքթուղունտա օղունտան վազալար վէրմիշլէր տիր, շէօյլէքի, Ատանա գայիմմազա, մը հապրէթլէրի էվէլա րէմազանըն իքինճի կիւնիւ րուս միլէթի միւթէպէլանընը հուզուրունա ճէլպ իյէ, Կիրիտա զայլէսի իւզէրինէ Օսմանլար զազապնաք պուլունտուղարնտան, պիր Ֆէնալըա սէպէպլոյէթ վէրիմէսին նիյէթիյէ, քիլիսէլէրինաէ դամրանա չալտըրմամարընը, վէ պատէհու քեաֆթէյի եէրի վէ էվրօպալը խրիսթիեանլարա, րէմազան չըգանա գատար չարչըտա պազարտա եէմէք եէմէմէլէրինի վէ տիկարա իյմէմէլէրինի եասագ իթմիշ տիր :

Պունլարըն իւզէրինէ պազը սօֆուեախօտ նէզաքթէթի ազ իսլամլարըն գօլթուղարը գապարտաք, միւսթէսնա վազըթլարը արզուլէմէյէ վէ խէեալա մանա պաշլամըչար, վէ կիւնիւն պիրիսինտէ, գապթիյէնին պիրիսի, էրմէնի միլէթի թիւճճարը միւթէպէլանընտան Կիւպլէնա օղու (Կիւպլէնի օղու օլմալը տըր) տիրք քեանընա կիտէրէք, պիր իւրմէթինտէն տօլանը պալոշիշ իսթէմիշ, մէրգուս տախի օլ անտէ մէչղու պուլունտուղունտան, պաշգա պիր վազըթ կէլմէսինի րէճա իթմիշ, պապթիյէ հազարէթէ պաշլամըչ, վէ պուլունտախի գանաթ իթմէյիպտէ տապանճաեա տալրանտըրտա, Կիւպլէնք օղունտան առամլարը գապթիյէնին գօլարընը թուլթարագ սիլահընը էլինտէն ալմըչար, մէրգուս քիւր զազապ օլարագ հիւքիւ մէթ գօնաղընա գօչար, վէ Կիւպլէնք օղուն տախի բաշա հազրէթլէրինէ ալէյհինտէ թէշէքթիյէ կիտէր, վազիթէսինէ միւվաթըգ պիր մուսմէլէ կէօրմէք իւմիտինտէ կէպէր իստէ, միւշարիյէյէ հազրէթլէրի գապթիյէյէ պիր չըգըչ իտէրէք, թէքտիր ու թէրպիյէսինի էմը իտէճէք եէրտէ «Պիր գաշ կեա վուրու եէրէ եաթըրմագսըզըն սիլահընը թէսլիմ իթտիրի իշին տարըրը, հիտտէթլէնիր, վէ հաթթա Կիւպլէնք օղունտա տէօյմէյէ տախի չըգըչըր, վէ նիհայէթ մահպէսէ իլգա իթտիրը :

Միւթէպէր գաթլարըն իլթիմասըլա մէրգուս մահպէստէն գուրթուլուր :

Էթօալա եազըլըչ օլան պու հապա տիսաթտա միւպալարա վէ հալան պուլունմատըղը հալտէ, գայիմմազամ բաշա հազրէթլէրինին պիւյիւք մէսուլիւեթ թահթընտա գալաճաղընտա շիւքհէ եօգտուր :

— Տիւնքի կիւն Ձարսանճաղըլարըն բաթրիքսանտէն իւմիտի գաթ իտէրէք Գաթ օլէքլէր գերապայճաուր վէքիլինէ միւրաճաթ իթտիրէրին պիւտիրմիշ իտիր, սօնրատան իսպէր ալաղըմըգա կէօրէ, մէմէքթէթլէրինտէն տախի պիր մահպէր կէթլիլմէլէրի էլգէմիյէթի ճէվապընը ալարագ կէրի տէճմիւշլէր, վէ պու կիւնքի բօսթա իլէ օլ թարաֆա եաղաճաղար իմիշ :

Ճան գուրթարըն վարպապետէրտէն պիրիսինին տախի, անգարիպ Ձարսանճաղա գօլտուրուլաճաղը մէմուլի գապիտէն տիր, լաքին, եազըգ գէվալը Ձարսանճաղըլար, ճէննթտէ բէք պիւյիւք ալաղիլէրէ մալըք օլաճաղարը վաթ վէ իւմիտէրինի ալարալարը, Գաթ օլէք գերապայճաթսանէսի սայէսինտէ էրմէնի բաթրիքսանէսի զայլէթինտէն զիեառէ պիր էսէր կէօրէմէյիպ, եինէ հիւքիւ մէթի սէնիյէյէ միւրաճաթա մէճգուր օլաճաղար տըր :

Ձարսանճաղըլարա, Էմիլյէթէ շաեան պիր մահէլտէն ալաղըմըգ մալիւ մաթա կէօրէ պիր միւթտէ վէրիլիլ քի, պուլաեա ճէլպլէրինէ իտտա իթտիրէրի աղալարտան եախոտ տէրէպէլէրինտէն պիր գաշլարընը պուլաեա ճէլպլէրի զըմընտա Պսպը-ալիտէն թէլէկրաֆ շէքիլմիշ տիր :

— Ճիւմա-իթթէսի կիւնի Պէյ-օղունտա վազը Դրանսըգթէաթրօսունտա րուսիա տէվէթի սէֆիրի ժէնէրալ ինեաթիէթ մատամարըն հիմայէթի թահթընտա օլաուղու հալտէ, Թաթապա պիշարէկեան իգալինէ պիր պիւյիւք պալօ վէրիլէճէք տիր :

— Պիզիմ մահու Սահմանաղուլթիւն, էլ համուլլահ, գօմիթէսի թարաֆընտան իմգալանարագ Պապը ալիյէ թագաթիմ օլունապիլիշ տիր :

— Պսպը մէսէլէյի միւհիմէ զըմընտա նասըքի իլան իյլէմիշ իտիր, ճիւմա կիւնիւ Ումուսի մէճիսիմիզ թէճէմ միւ իտէճէք օլաուղունտան, տիւնտէն պէրու թէվքէլէլէր տաղըմաեա պաշլամըչար տըր :

— Պէյ-օղուն քիլիսէսի էպիլիյէսի մուսալաղար վէ պիր շարէսի տիւշիւնիւլէք իւզըն, պիր գաշ տէֆա պիրիքէն գալապալըգ տէֆ իտիրէրէք թաթիլ իթտիրիլտիրի մալիւ տուր, իշիթտիրիլիլէ կէօրէ, քիմսէ թարաֆընտան մուսանա

աթ օլունմագսըզըն, եինէ էվլէլէր գալաֆա մարիթէթիյէ եաթըրըլմաեա պաշլամար զըմընտա Պապը Ձապթիյէտէն բաթրիքսանէ թագրիլիյէ պիր գըթա էմրի ալի ալընտըղը մէսուլիմիզ օլմուշ տուր :

— Տիւնքի կիւն թէքրարէն, Միրտիշ եպիսկոպոս մուհաքէմէսի իլին Պապը-Ձապթիյէյէ կիթմիշ իսէքտէ, մէսէլէնին նէտէ գարար գըլաղընը անճագ պիր գաշ կիւնտէն սօնրա պէտան իտէրիլ :

— Մէմէքթէթէյն պէյի բրէնա Շարըն շիմիյէ գատար, կէրէք միրի սանտըղընա, վէ կէրէք գահթ ու զալա (զըթլուգ)տան տօլանը, մուզթարը վէ մուզթարիպ գըլան մէմէքթէթէյն է հալիսինէ իլան օլարագ վէրմիշ օլաուղու մէպալիլ թախսիսթընտան զիյառէ, էլի պին գրիմիլ ալթուս մըգատարնա պալիլ օլմուշ իստէ, միրի միւշարիլէյհինպու պապտէ օլան միսալը լուլթ իշիթիմալընա իմթիսալ իտէն Մէմէքթէթէյն մէմուլին, վէ զիյաղուտրէթինտէն հիշ պիրի չըգմամըչ տըր :

Մէմէքթէթէյն ումուրը մալիլէ միւվազէնէսինէ էպիհա, վէ ալաթը հարպիյէ միւպաեաթը իշին, տէօրթ պին քիսէ, վէ հուտուա իւզէրին տէ պուլունաճագ ասքէրին թէշլէրի իլին տախի, օլ մըգատար ազճէնին թախսիս ու իտիսալընա պու տէֆա Մէմէքթէթէյն տիվանընտա էքսէրիյէթի արա իլէ գարար վէրիլիշ տիր :

Իհարէթի միւշարիլէյհանըն Օլէն հայմ ֆամիլէ սօնրտան իյլէտիրի իսթիլըրազ մատտէսի իլին, փարիսէ մէմուլէն կէօնտէրիլիպ, մուսալիլէրէն տիլանըն իսլարը իւզէրինէ, եինէ Պիւքրէշէ ճէլպ օլունան միւսիւ Պալաշիյաննօնուն թէքրար փարիլէ իրսալ ու իգամ գըլընտըղը, վէ պուլունտէ մէմուլիլէթի սապըգատընտա իպգաթը միւտիրանըն տիվան աղաթընտ օլան գալէպէսինտէն նէլէթ իյլէտիրի իշարաթը մահէլիլէտէն միւսթէպան օլմուշ տուր :

Թան :

— Ենի պիր հապաթիս տահա իշիթտիր, շէօյլէքի, Հասունեան հազրէթլէրի կիթմէքտէն էվլէլ, Ձէյթին չօրպաճըլարընը հուզուրունա տապթէ իլէ, մէրգուսանըն իշլէրինի պիթիլմէտիքէ կիթմէյէճէկինի վաթ իթմիշ իքէն պըրազըպ կիթմիշ օլաուղլարընտան, չիմտիտէ պազըլար, կիւեա փարիսէ կիթիլէրինտէ, վէ իմրէրաթօր հազրէթլէրի հուզուրունա չըգմագ շէրէֆինէ նալիլ օլաուղլարընտա, իլթիմա եաթէվասուլթլարընը րէճա իտէճէք իմիշ, վէ զայրիհիւմ, վէ զայրիհիւմ :

Պէյլէ լազըրալար կիւմէքտէն պաշգա պիր շէյէ լաեչգ տէնիլ տիրէր :

— Օվաճըգ, Տէօնկէլ, վէ Պաղչէնիք գալիլէրի պիշարէկեանը իեանէսի աէֆթէրինէ

գայտ օլունմագ իւզրէ, « Գարակեօգեան եղ-
բարք » թարաֆընտան իհտա օլունան 600
ղուրուշու մա թէչէքքիւր իւան իտէրիզ :

Պաղը զաթլար մէրգուման պիշարէկեան
իշին պիշիւք պիշիւք մէպլաղ իւմիտէրի-
վէրմիշէր տիր . պիզ էօյլէ զաթլար հաղգըն-
տա լազըմ կէլէն սէնա վէ թէչէքքիւրի օ-
գումագ իշին , վատլարը ինրաօրնա պէքլէ-
մէքտէ օլտուղումուղու պէեան իլէ պէրա-
պէր , չէֆգաթ ու մէրհամէթլէրի գաթու-
տունա , պու պիր գաշ սաթըր թէչվիգաթ
թօղմաղըմըլա պիր տէֆա տահա վուրու-
րուզ :

— . . . Միւլէլիֆ .

1867 փետրվար 6

Պիշարէկեանէ իանէ թօղմագ իշին իւք
վէ իքինճի տէֆատա պուլունմանեղա , իլա
իւշինճիւ տէֆա թօրգուման ընկերութիւն-
տա թէճէմմիւ իթտիլիւիգտէ , պիզ տախի իւշ
արգատաշ սիննիմիզ 50-55 չաղլարընտա օ-
լարագ , կէլիպ պուլունտուզ իսէտէ , պիզ
ազրան իշ պաշգա քիմէ կէօրէմիլիպ , իլ-
լա գալպլէրի չէֆգաթ վէ մէրհամէթ վէ
չի իլէ ալէվիէմիշ պիր թաղըմ աղգատէր
նէվիւմիւնարը կէօրէրէք , կէրէք էվլատլա-
րըմըզն օրատա պուլունմաղըլարընտան ,
վէ կէրէք կէնճիւք վազթիմիզի Նէնի-գարու-
տիշարընտա գըզ Անէտի տիլիւիէրէք , վէ
գարակեօղ սէյրիլի կիտէրէք պէհուտէ կէր-
տէ վազըթլար կէիլրտիլիմիզի տէր խաթըր
իտէրէք , իւշիւմիւզտէ գալպ սօլկուշու-
ղուլա աղլատըզ : Աղլատըզ , չիւնքի պի-
զիմ վաղթիմիգտէ պէօյլէ իշի վէ ֆալիտէ-
լի ճէմիլէթ եօղ իտի . աղլատըզ , չիւնքի
օրատա միլլէթ վէ ինտանիլթ զայրէթի իլէ
մէլլուֆ պիր թաղըմ խայրիսա տէլիգանըլ-
լարը կէօրտիլիւմիւզ հալտէ : ասըլ քէնտի
էվլատլարըմը մահրում գալընլար իտի . աղ-
լատըզ , չիւնքի ազրանլարըմըզ վէ պիզտէն
քեանմիլ վէ զէնկիլիւնթիմիզի օրատա կէօրմէ-
տիք . պա խուսուտ աղլատըզ վէ թէէօիւֆ
իթտիք , չիւնքի օլ տաղըլատա ելզլէրճէ
վէ պիլիւնճէ քիմէնէլէր գաղիւն , գահվէ
եւալլն քէօլէլէրիտէ թէչի ելրտէ վազըթ
սաթի իթմէքտէ օլուպտա , էօյլէ պիր ինտա-
նիլէթէ մաղրուն վէ թէսլիլէթպալաշ ընկե-
րութիւնտան մահրում գալընլար իտի . . .

— . . . Միւլէլիֆ էվլէթ աղլատըզ , ֆա-
գաթ օիլլէր կիպիլալըրիսա գաթլարըն էօյ-
լէ պիր խայըր տալէլէ թէչէպպիւս իթմէլէրի
իլէ ֆէվզ էլ զալէ մէմնուն ու մէսրուր օլ-
տուզ :

Իտտի եա . . . միւլէլիֆ , ատալէթ ու
խուսումէթ վէ աղգատէր սըֆաթընտա պու-
լունտուպտա պիր թաղըմ քէնտիլէրիլի պիլ-
մէլէն քիմէնէլէրիլի վէրտիլի կիւնակիւն մա-
նալարա պաղմանարաղ , պէօյլէ պիր ֆալի-
տէլի իշին տէվալընա միւտալէմէթ իթմէլէ-
րիլիլ իշին բէճա վէ նիւաղ իտէրիզ :

Նէվմի մէզքիւրտէ օլ աղիզ ճէմիլիւ-
թիլիգտէ .

Հաղըր պուլունան իւշ իլա-
թիւար Հայար

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻԹԵԼԻ

ԽԱՐԵԼԱԹՈՐ ՀԱՋՐԵԹԼԵՐԻՆԻՆ ՆՈՒԹՎՈՒ

Ֆրանսանըն խարիճի միւնասէպէթլէ-
րի իւղէրիլիլէ շու վէճճ իւզրէ սէօյլէմիշ
տիր .

« Սին տէֆա թէճէմմիւ իթմէլիլ-
տէն պէրու էվրօթաուտ մուհիմմ վուգու-
աթլար պուհուր իթմիշ տիր . պուլնլար
լաթիլիլէն բէյտա օլմալարը իլէ , աղ վա-
զըթ զարֆընտա հասըլ օլան նէթիճէ-
լէրտէն վազա տիւնեանըն թէաճիւպիլի
մուհիպ օլմուշար իսէտէ , իմրէրաթօր
հաղթէթլէրիլիլ թալիմիլէրի մուհիլիւ-
ճէ , գատէր իլթիլգաթ իլէ միւճէլլիւտ
իճլա օլաճաղըլ իմիշ : »

« Պիւլիւք Նարօլէօն Սէնթ-Էլէն ա-
տանընտա տէմիշ տիր . « պաշըճա ալ-
« գուլէրիմտէն պիրիսի , բօլիթիգա վէ
« իլիթիլլարըն թալումար իթմիշ օլ-
« տուղու ճօղրաֆիաճա պիր մահալտէ
« պուլունմալարը լազըմ կէլէն էհալիլէ-
« թի թօրլաւիպ պիրէշտիրմէք իտի . շու
« թէրաթիւմ հասպ էլ իճաղ պիր կիւն
« վիճուտէ կէլէճէք տիր էհալիլէր պիր
« տէֆա թաշիլք օլունտուլար , պէն
« տիւլիւպ վէ պէնիմ թուլթաուղու
« թարիլլէր մուսթիթալ օլտուղուտն սօն-
« լա տախի ումմաճի էհալիլէրիլիլ պիր-
« լէշտիրիլիլսինտէն մատա էվրօթա իշին
« պիր մուվաղէնէ ուտուլի պուլունմալար
« միւմիլն օլապիլիլիլ : »

« Ալմանեանա վէ իթալեատա վու-
ղու պուլուն թէպէտուլիլաթ , էվրօթա
հիւթիւմէթլէրիլիլ թօրլաւիպ պիլ իթ-
թիֆաթ օլմաղըլը նիլէթիլիլիլ ֆիլիլէ
կէլմէսինէ թէտարիլք իթմէլէ պաշա-
մըլար տիր . խայլի վազըթտան պէրու
տաղըլմը օլան աղալարըն պիրիթտիրմէք
իշին գօմշուլարըմըզ պուլունան միլլէթ-
լէթլէրիլ գալլէթլէրի , մէմալիլիլիլ կի-
պի հէր թարաֆտան սէօթիւլէլ պաղ-
լար իլէ պաղլաւմըզ պիր ճիւս վէ պիլ վի-
ճուտ կիպի օլան պիր մէմալիլիլիլ պիր
վէճճ իլէ էնտիշէսինի մուհիպ օլտուղու : »

« Բէն չալը օ պիր գրեթընտա օլան
մուհարէպէլէ պի թարաֆիլք իլէ սէ-
լիլիլ օլմուշում տուր , շու մուտրաղա-
եա տախիլ պուլունմալարը իշին էհալի-
միլ քէնտիլ արղուսունու աշըգտան աշը-
ղա պէեան իթմիշ վէ պէն տախի միւ-
րատլարընա բիտէթ իթտիքտէն պաշգա
պիր աւն էվլէլ միւսալահա գարալը վէ-
րիլմէսի իշին միւմիլն մէրթէպէ գալլէթ
իթմիլիլ տիր . Պիլնէֆէր արթըրմաուրմ
վէ պիր պալ ապէր տախի իլէրի եիւ-
րիլթմէտիմ , լաթլիլ ֆաթիլիլիլ վիլէնտ-
նըն գարուսունտա տուլտուլթմաղ իշին
Ֆրանսանըն շուֆուսու թէէօրիլ քիֆա-
լէթ իտէպիլիլիլ : »

« Պիլիլ թէվապտուլթումուզ ճէնկ
իւզրէ պուլունան հիւթիւմէթլէր մէեա-

նէսինտէ պիր իթթիֆաթ բէյտա իտէ-
պիլիլ տիր . չէօյլէ քի , Բրուսիա քէն-
տի ֆիւթուհաթը մէլլէլէրիլիլ թօրլա-
եապիլիլ , Ավսթրիա քէնտի հուտուտ-
լարը թէմալիլէթիլիլ սաղլամըզ վէ վէ-
նէտիլիլ թէլլէր իլէ իթալեա քեանմիլէն
իսթիլլալիլէթիլիլ պուլունա տուր . իմ-
տի պիլիլ մուտուլթըմըզ պաշըճա
հաղգանիլէթ վէ ուլունմաղըլ արղու-
տա իլէ իճրալէ կէլմիշ տիր . Ֆրանսա
գըլմը չէքմէմիշ տիր . չիւնքի քէնտի օ-
նօրունա թօրունաճաղ պիր ասրտէ պու-
լունմալար , պիլթարապիլլա թիլլէթ
իթմէլլիլ տախի թէալիլա իթմիշ իտի .

Քիւրբէի արղըն պիր սայրի ճիւլարըն-
տա հաղգը աուպէթի իճրա իթտիրմէք
իշին , սիլահա միւրաճալթ իթմէլէ մէճ-
պուր օլուպ , պիր էսկի վատիլահալըզ մէճ-
տանէ չըգարմաեա միւրաթ իթմիշ իսէք-
տէ , էվլէլ էմիլլու կէօրիլլէն խայրը նէ-
թիլլէլ , սօնրատան արտարտա քէտէ-
րամիլզ գուհուրաթլար եարտըն իլէ ,
պօղըլմուշար տուր Մէքսիգօեա կէօնտէ-
րիլլէն ասաթըր չօղ խայրը պիր նիլէթ իլէ
գարալ վէրիլիլ իտի . պիր էհալիլիլ թէճ-
տիր իթմէք , օրաեա նիլպալ վէ թէգաու-
տիւմ պիւլմէլլիլ իտիլալ իթմէք , քէնտի
թիւճալըլըլըզա կէնիշ պիր եշ աշ-
մաղ , սիլիլիլպաթիւնա պիր խըրմէթ իթ-
միշ օլտուղումուզ եապիլիլարըն օրա-
տան կէլմիշ օլտուղումուզա պիր իլ պը-
րաղմաղ , պու իտի պէնիլ վէ սիլիլ ար-
ղունուպ լաթլիլ ֆէտաթարըլըլըն էօլ-
չիւսիլ , պիլիլ պաշըր մուհիլիլ օ պիլ
զընըսընա տալէթ իթմիշ օլան էնթէրօ-
սումուզ էօլչիւսիլլէն թէճալուզ իթ-
տիլիլիլ կէօրալիլիլ կիւնտէն , քէնտի
իլատէթիլլէ , ասաթըրիլիլիլ կէլիլ չաղըր-
մաեա գարալ վէրմիլիլ տիր .

« Միւլթէմէպի Ամրիգա հիւթիւմէ-
թի ֆարգ իթմիշ տիր քի , տալթանէ
պիր հէլլէթ կէօպէրիլլէտիլիլ թաղ-
տիրտէ , ասաթըր օրատա զիւտտէ վաղըթ
գալաճաղ , վէ իլլի հիւթիւմէթլէրիլիլ
մուհիպպանէ օլմալար լաղըմ կէլէն իւն-
սիլիլէթլիլ պօղըլաճաղ տուր :

« Շարգտա զօլպալըլար գուհուրա
կէլմիշ իսէտէ , տահա պիւտտէ թէհիլլէլ
վուգուաթլարըն մէնիլլէ , վէ Սալթանաթը
սէնիլլէնիլ հուգուգլարը մուհաֆաղա ի-
տիլլէրէք , խրիլթիլիլ էհալիլլէրիլ միւ-
րատը շէրիլլէրիլիլ խօշնուտ իտէպիլլէճէք
պիր թարիլ պուլունմալար պըմընտա ,
տուլիլ մուտպղամա պէլիլիլ միւշալէ-
րէ օլունմաղտա տուր : »

« Բ մատտ սեպտեմբեր 15 տհունմէլ-
սինի . ասաղգանէ սուրէթտէ թէքմիլլէն
իճրա իթմիլիլ , Բաթա հաղթէթլէրիլիլ
հիւթիւմէթի քէնտի քէնտուլէ պըրաղը-
լարագ , պիր եէնի հալ ու հէլլէթ քէսպ
իթմիշ տիր . չէլլէ քի , քէնտի գուլլէլիլ

աստիճաններ իւր, Գաթուիք քիւիսէսի պա-
շտնա վաճառէտէն օլան հիւրմէթի թէէս-
սիրի իւր, վէ իթալեա տէվէթինին քէն-
տի հուտուտլարընտա իծրա իթմէքտէ օլ-
տուղու, խալիսանէ նէզարէթի իւր քէն-
տի քէնտուլի մուհաֆազա իթմէքտէ տիր-
հալ պու քի, միւշարիւէյ հազրէթլէրի-
նին հիւքիւմէթի տիւննէվիսէսինէ թօ-
զանմագ նիյէթի խապիսէսի իւր, ֆէ-
սատ իթթիֆապլարը զուհուր իթտիկի
թաղտիրտէ, Էվրոպա տախի, գաթուիք
տիւննաե պէօլէ պիր դարընզըզ վէ-
րէճէք օլան զուհուր իթմէքտէ միւ-
սաատէ իթմէքտէնէ կիսէնէ ասլա շիւփհէմ
եօգ տուր:

«Տիւվէլի էճնէպիյէ իւր օլան միւ-
նասէպէթլէրիմուէն չօգ խօշնուտում,
Բօլիթիգամըզն պիր պիրինէ ուլղուշու-
ղու, վէ թիճարէթճէ օլան իւնսիսէթ-
լէրիմիլին արթմասը ճիհէթի իւր, ինկիլ-
թէրրա իւր օլան պաղլարըմըզ կիւն պէ
կիւն սըզըլաշմագտա տըր, Բրուսիա տէվ-
լէթի, պիդիմ նէզարէթի միլիսէմիդէ
թօզանմագ օլան շէյլէրաէն տայիմա
սագընմագ իմիւրաւորտա օլուպ, Էվրո-
պանըն պաշըմա մէսէլէլէրի իւզէրինէ
պիդի իւր հէմէֆքեար պուլուշմագտա
տըր, Բուսիա, սուլհ նիսէթինէ մէյեալ
օլուպ, Շարգ հագընտա բօլիթիգասընը
Ֆրանսա բօլիթիգասընտան պըրմամաեա
հազըր պուլուշմագտա տըր:

«Ումուլի մուվազէնէ իշին ազամէ-
թի լա պիւտտ օլան Ավսթրիա տէվէթի
տախի, քէզալէք պու նիյէթտէ պուլուշ-
մագտա տըր:

«Նիհայէթ իւր էմր, իսբանեա վէ ի-
թալեա տէվէթլէրի պիդի իւր խալիսա-
նէ պիր տօսթլու գ սագլամագտա տըրլար:

ԱԶԳԱՅԻՆ

... Խմբագիր:

Այս օրերս Պատրիարք սրբազան Հօր կող-
մէն մեզի դէմ անինայաբար պատահած ան-
տեղի յարձակման մը առթիւ առ նորին մե-
ծութեան զրած մեր մէկ նամակը՝ Պատրի-
արքարանի զանցառութեան փոշիներուն ճի-
րանաց մատնել չտալուն հարկը զգալով եւ
հասարակաց «դիւանին» օրաթերթին ար-
ձանագրութեանը յանձնել անհրաժեշտ պարտք
համարելով, ստիպուեցանք նորա ճիշդ պատ-
ճէնը՝ ի ծոց գրոյս առաքել. սուտի բարե-
հաճեալիք ձեր ազգօգուտ Մանգումէ օրա-
թերթին մէջ անկիւն մը շնորհել յարձանագ-
րութեան ի տեղեկութիւն սիրելի Ազգիս:

Մնամ եւայն:

1867 յունվար 29

Յ. Վ. Զ.

Ի Կ. Պօլիս

Ամենապատիւ սրբազան Պատրիարք Հայր՝
նախագահ առժամանակեայ Ազգային
Խառն ժողովոյն:

Վեհափառ Տէր:

Ձեր սրբազնութեան կողմէն՝ յունվար 17

թուականաւ գրուած նամակ մը յերեկոյեան
ժամը 11 ին ստացայ, ձեռամբ Խասըմ-փա-
շայի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Աւագերէց Տէր
կարապետ պատուարժան քահանային, որով
եւ նոյն օրը Պատրիարքաման գալերնիս կի-
մացնէիք Դ կարեւոր խօսելիք ունիմ ձեզ»
ըսելով:

Նոյն միջոցին յանուն թաղական յարգել-
եաց՝ նամակ մ'ալ առանձին եկած է եղեր
(զոր չուզեցին մեզ հաղորդել, թերեւս ան-
վերջով պահելու համար մեր ամենապշտալի
սիրտը): Եւ որովհետեւ թաղականք՝ յիշեալ
թաղիս Ս. Մեսրոպեան վարժարանին յառա-
ջագիւմութեանը նկատմամբ «Ընթերցասիրաց
ընկերութեան» կողմէն քննիչ մասնաժողով
մը կազմած էին, վասնորոյ սոյն այս յիշեալ
ժողովը նիստ ունենալով, չկրցինք ճամբայ
ելլել դէպ ի կողմը գալու:

Այն գիշեր թաղական յարգելիք եւս Ս.
Եկեղեցւոյն մեծագումար պարտուց տնօրէ-
նութեանը մասին առանձին խորհուրդ ունե-
նալով (Ղալաթիայ բացուած եւ խարդախօ-
րէն ձեռվորն հասած) սրբազանիդ յիշեալ
նամակն ալ երբ կը կարդաղորի, սոսկումը
կը պաշարէ զիրենք կը հիանան կը զարմա-
նան... եւ վերջապէս որոշումին սա
կըլլայ թէ՝ հետեւեալ առաւօտ իրենց կող-
մէն յարգի Խաչիկ աղայն յիշեալ քահանա-
յին հետ ի միասին Պատրիարքարան գալով
այդ անակնկալ զիպուածոյն եւ պատահած
խարդախութեան վրայօք սրբազանիդ հետ
բերան առ բերան խօսին, եւ վերահասու-
թիւն գործելով այդ չարադէպ դարձուա-
ծոց մասին՝ կարող ըլլան թէ իրենց եւ թէ
մեր պատիւը պաշտպանել:

Արդէն պատրաստուած էինք նոյն առա-
ւօտ Պատրիարքարան իջնել, սակայն ժողո-
վոյ օր ըլլալը մտաբերելով եւ գուցէ առան-
ձին եղած ըլլայ սրբազանին մեզի խօսելիքը
ըսելով, մեր զբաղմանց պարապել հարկադ-
րեցանք միամտօրէն՝ անտեղեակ լինելով բո-
լորովին մեր վրայօք տարածայնութիւն գտած
այդ յուզեալ թշնամական անիրաւ զրպար-
տութեանց կտմ յիշեալ խարդախութեանց,
որն որ քիչ մը ետքը երեւան ելաւ:

Փանդի յերեկոյեան առան երբ Պատրի-
արքարանէն վերադառնալով Ձեր սրբազնու-
թեան ու նոցա մէջ դարձած զրոյցներուն
նկարագրութիւնը կընէին, դժբաղդաբար
անձամբ իսկ պատմութեան հանդիսին պա-
տահելով վերահասու եղանք ներկայապէս
այդ անհիմն տարածայնութեանց. որք չէթէ
միայն ստուգութիւն չուէին, այլ միանգա-
մայն անտեղի եւ չինովի էին եւ միայն «ճի-
վիթական» հնարից եւ խարդախութեանց ար-
դիւնք. իբր թէ մենք քրիստոնէական վար-
դապետութեան դէմ քարոզութիւն կընենք
եղեր, եւ թէ՝ «Լուսաւորչեան ազին կամ
ընկերութեան» անդամ ենք եղեր, եւ թէ՝
թաղիս Ս. եկեղեցւոյն խաչերն ու պատկեր-
ները դուրս նետած ենք, եղեր): Սոսկալի
ճիշդութիւն եւ սարսափելի մարդասպա-
նութիւն...

Այս զարհուրելի եւ քստմնելի տեսարա-
նին մէջ՝ ունկնդիրք միմիանց երես նա-

ելով, այլ յայմէ եղան ու սարսափեցան ալ
նէ... մենք լոկ հանդիսատէս եւ դեռ ան-
տարբեր, այլ այսու ամենայնիւ իբրեւ մարդ-
մեր անմեղութեան դէմ առանկ յայտնի ու
ակներեւ զրպարտութիւն եւ սահմակելի վա-
տութիւն մ'ալ տեսնելով, հարկաւ չպիտի
կրնայինք հանդուրժել եւ իսպառ արձան կամ
անդգայ ըլլալ, ուստի խոհական Յարգելիք
իրենց ազգասիրական եւ մարդասիրական
քաղցր ու ազնիւ բնաւորութեամբը սկսան
զմեզ երախտագէտ սիրով մխիթարել...

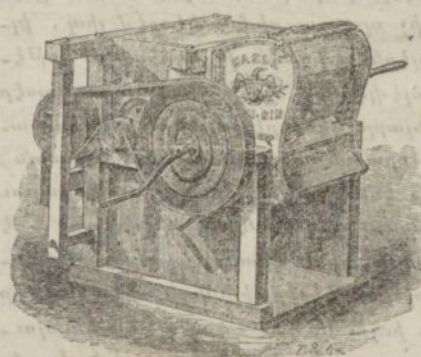
Միջոց էւլէ:

Իսթանպուլ, փետր. 7.

Լահամը Ումուլիյէ:

Այլըսը 55—15.

Գաբանտը 55—14.

Ի Լ Ա Ն

Բամուգ մաքինալարնտան ինկիլ-
եանի Գարա-գուշնամ մաքինա, Ղա-
լաթ տառ Եէնի-ճամի գարուսու իթ-
թիսայինտէ Մինասեանըն մաղաղա-
սընտա ուճուգ ֆիեաթ իւր սաթըլ-
մագտա տըր:

Պու մաքինա կէլէք ինկիլթէրա
վէ կէրէք Էվրոպանըն հէր թարա-
ֆընտա չօգ շէօհրէթ քէսպ իթմիշ
օլտուգտան պաշգա, պուլուշն ֆայի-
տէլէրի պու տէֆա պուլաւտա տախի
էյիճէ անլաշըմըշ օլտուղուշտան,
չօգ մագպուլ թու թուլմուշ տուր:

ՄԻԻՃԵՎԷՐԱԹ ԻԶԻՆ ԳԱՍԹՕՆԼԱՐ

Մ Ա Ղ Ա Ջ Ա Ս Ը

Սահիպ իմզա քեաֆֆէթի էլմասըլարա,
Պէյ-օղլուտա Թէքէ ճատաէսինտէ վագը 559
նիւմէրօլու մաղաղասընտա էնվայի պիւլիւք-
լիւքտէ Գասթօնլար պուլուշմագտա օլուպ,
վէ կէրէք թանէ իւր, վէ կէրէք տուղինա
իւր սաթըլմագտա օլտուղուշտան իլան իտէր:
ԳՕՏՄԱՆ

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԵԱՆԵՍԻՆԵԹ
ԳԵՑ-ՕՂԼՈՒՅԱ ՏՕՂՈՒ ԵՕԼՏԱ, ՅՕԹՕԿԵԱՆ ԱԳՏՈՒԼԼԵ
ՊԵՏԵՐԵԼԵՐ ԳԱՐԵՆԸՆՏԱ ՆԻՄԵՐՕ 467: